

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

“ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО”

(для бакалаврів)

Київ 2017

Підготовлено доктором юридичних наук, професором кафедри цивільно-правових дисциплін *О. Х. Юлдашевим*

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
(протокол № 7 від 27.08.12)

Перезатверджено на засіданні кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін (протокол № 1 від 31.08.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права
(протокол № 8 від 31.08.17)

Юлдашев О. Х. Навчальна програма дисципліни “Земельне право” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – 25 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Земельне право”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2017
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Земельне право є однією з нормативних навчальних дисциплін освітньо-професійної підготовки бакалаврів і вивчає національні системи земельного права.

Мета дисципліни “Земельне право”:

- ознайомити студентів з положеннями земельного права для глибшого розуміння відповідних правовідносин;
- сформувати правничий світогляд, правосвідомість і правову культуру правознавця, а також юридичне мислення;
- навчити застосовувати теоретичні правничі знання;
- навчити самостійно поглиблювати й оновлювати правничі знання.

Завдання дисципліни:

- навчити студентів використовувати положення земельного права при вирішенні земельних спорів;
- з’ясувати, якою мірою чинне земельне законодавство відповідає Конституції України, земельній реформі, започаткованій у країні в 1991 р.;
- висвітлити правничий матеріал на основі використання різних джерел земельного законодавства в Україні;
- навчити користуватися правовою термінологією у сфері земельного права;
- навчити застосовувати правові знання з національного земельного права для оцінювання юридичних фактів, виявлення тенденцій розвитку цієї галузі законодавства України.

Вивчення навчальної дисципліни “Земельне право” ґрунтується на знаннях студентів з теорії держави і права, а також конституційного, цивільного, цивільного процесуального, адміністративного, аграрного й екологічного права.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Основні поняття і категорії земельного права
1	Поняття земельного права
2	Земельна реформа
3	Повноваження органів законодавчої, виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в галузі земельних відносин
	Змістовий модуль II. Правове регулювання земельних відносин
4	Склад і цільове призначення земель України
5	Право власності на землю
6	Право користування землею
7	Вирішення земельних спорів
8	Завдання, зміст і порядок охорони земель
9	Встановлення і зміна меж адміністративно-територіальних утворень
10	Планування використання земель
11	Відповідальність за порушення земельного законодавства
Разом годин 90	

ЗМІСТ
дисципліни
“ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Основні поняття і категорії земельного права

Тема 1. Поняття земельного права

Земля. Земельні відносини. Суб'єкти і об'єкти земельних відносин. Регулювання земельних відносин. Земельне законодавство: принципи і завдання.

Література [1–14; 48; 50; 56; 62; 64; 72; 74]

Тема 2. Земельна реформа

Загальна характеристика земельної реформи. Мета земельної реформи. Завдання земельної реформи. Нормативно-правові акти, що регулюють положення земельної реформи.

Література [1–14; 51; 54; 59; 61; 65; 72; 77; 97; 100]

Тема 3. Повноваження органів законодавчої, виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в галузі земельних відносин

Повноваження Верховної Ради України в галузі земельних відносин. Повноваження Верховної Ради АРК у галузі земельних відносин. Повноваження обласних рад у галузі земельних відносин. Повноваження Київської і Севастопольської міських рад у галузі земельних відносин. Повноваження районних рад у галузі земельних відносин. Повноваження районних у містах рад у галузі земельних відносин. Повноваження сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин.

Повноваження Кабінету Міністрів України в галузі земельних відносин. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань екології і природних ресурсів у галузі земельних відносин. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі

земельних відносин. Повноваження Ради міністрів АРК у галузі земельних відносин. Повноваження місцевих державних адміністрацій у галузі земельних відносин.

Література [1–14; 62-65; 72; 75; 93; 108]

Змістовий модуль II. Правове регулювання земельних відносин

Тема 4. Склад і цільове призначення земель України

Склад і категорії земель. Віднесення земель до відповідної категорії. Зміна цільового призначення земель. Порушення порядку встановлення і зміни цільового призначення земель.

Землі сільськогосподарського призначення. Землі житлової та громадської забудови. Землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. Землі оздоровчого призначення. Землі рекреаційного призначення. Землі історико-культурного призначення. Землі лісового фонду. Землі водного фонду. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Література [1–14; 53; 56; 64; 79; 84; 91; 116]

Тема 5. Право власності на землю

Право власності на землю. Право спільної власності на землю. Право спільної сумісної власності на землю. Право власності на землю громадян. Право комунальної власності на землю. Право власності на землю територіальних громад. Право власності на землю держави. Право власності на землю іноземних громадян і осіб без громадянства. Право власності на землю юридичних осіб. Право власності на землю зарубіжних держав.

Право земельного сервітуту. Види земельних сервітутів. Види права земельного сервітуту. Порядок встановлення і дія земельних сервітутів. Заборона розпорядження земельним сервітутом. Права власника земельної

ділянки, щодо якої встановлено земельний сервітут. Припинення дії земельного сервітуту. Добросусідство.

Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Підстави і порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.

Література [1–14; 48; 55; 64; 68; 72; 73; 107]

Тема 6. Право користування землею

Право постійного користування земельною ділянкою. Право оренди земельної ділянки. Право концесіонера на земельну ділянку. Концесія. Види господарської діяльності, для яких можуть надаватися земельні ділянки в концесію. Права й обов'язки землекористувачів. Обов'язки підприємств, установ та організацій, що виконують розвідувальні роботи.

Література [1–14; 55; 59; 62; 80]

Тема 7. Вирішення земельних спорів

Органи, що вирішують земельні спори. Порядок розгляду земельних спорів органами місцевого самоврядування і органами виконавчої влади з питань земельних ресурсів. Права сторін при вирішенні земельних спорів. Виконання рішення органів виконавчої влади з питань земельних ресурсів і органів місцевого самоврядування щодо земельних спорів. Набрання чинності рішення органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування щодо земельних спорів.

Література [1–14; 51; 61; 65; 67; 69; 79; 92]

Тема 8. Завдання, зміст і порядок охорони земель

Поняття, завдання і зміст охорони земель. Стандартизація і нормування у галузі охорони земель й відтворення родючості ґрунтів. Нормативні документи зі стандартизації в галузі охорони земель і відтворення родючості ґрунтів. Рекультивація. Рекультивація порушених земель. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами. Використання земельних ділянок,

забруднених небезпечними речовинами. Охорона ґрунтів. Нормативи гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах. Використання земельних ділянок, забруднених небезпечними речовинами.

Поняття техногенно забруднених земель. Склад техногенно забруднених земель. Порядок використання техногенно забруднених земельних ділянок.

Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель.

Завдання контролю за використанням і охороною земель. Державний контроль за використанням і охороною земель та порядок його здійснення. Самоврядний і громадський контроль за використанням і охороною земель.

Зміст економічного стимулювання раціонального використання і охорони земель.

Література [1–14; 60; 63; 65; 72; 89; 99; 112]

Тема 9. Встановлення і зміна меж адміністративно-територіальних утворень

Загальна характеристика поняття межі. Межа району, села, селища, міста, району в місті. Включення земельних ділянок у межі району, села, селища, міста, району в місті. Органи, які приймають рішення про встановлення і зміну меж адміністративно-територіальних утворень. Порядок встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Форма і порядок видачі державного акта України на межі адміністративно-територіального утворення.

Література [1–14; 63-65; 72; 79; 99]

Тема 10. Планування використання земель

Загальнодержавні та регіональні програми використання й охорони земель. Природно-сільськогосподарське районування земель. Використання і охорона сільськогосподарських угідь. Зонування земель.

Землеустрій. Мета, завдання і зміст землеустрою. Організація і порядок здійснення землеустрою. Розгляд і затвердження землевпорядної документації. Зміни, що вносяться в землевпорядні проекти. Державна експертиза.

Моніторинг земель. Види і завдання моніторингу земель.

Державний земельний кадастр і його складові. Призначення і завдання державного земельного кадастру. Кадастрове зонування; кадастрові зйомки; бонітування ґрунтів. Економічна оцінка земель; грошова оцінка земельних ділянок, її види. Державна реєстрація земельних ділянок. Державний реєстр земель. Облік кількості і якості земель. Порядок ведення державного земельного кадастру.

Література [1–14; 52; 63–65; 72; 79; 86; 99]

Тема 11. Відповідальність за порушення земельного законодавства

Недійсність угод щодо земельних ділянок. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Самовільно зайняті земельні ділянки. Повернення самовільно зайнятих земельних ділянок. Приведення земельних ділянок у стан, придатний для використання.

Література [1–14; 48; 61; 64; 65; 72; 79; 85; 118]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота обов'язково повинна містити план за такою структурою:

1. Вступ, де розкриваються роль і значення теми (обсяг — до двох сторінок).

2. Основна частина, що складається з двох-трьох запитань. Розкриваючи запитання, необхідно показати знання з теми, проаналізувати чинні норми права з використанням практичного досвіду, висловити конкретні особисті зауваження і рекомендації з досліджуваної теми.

3. Висновки, де в концентрованій формі слід навести й обґрунтувати пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства або теоретичних положень з теми контрольної роботи (обсяг — до двох сторінок).

Наприкінці контрольної роботи наводять список використаних джерел.

Відповідно оформлену й підписану роботу (із зазначенням дати завершення її виконання) у визначені строки подають на перевірку.

Тему контрольної роботи студенти вибирають за бажанням із наведеного далі переліку тем контрольних робіт і узгоджують її з викладачем.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Суб'єкти і об'єкти земельних відносин.
2. Принципи і завдання земельного законодавства України.
3. Загальна характеристика земельної реформи.
4. Повноваження органів виконавчої влади в галузі земельних відносин.
5. Загальна характеристика складу земель України.
6. Зміна цільового призначення земель.
7. Види права власності на землю.

8. Право власності на землю громадян.
9. Право земельного сервітуту.
10. Види земельних сервітутів.
11. Права і обов'язки землекористувачів.
12. Принципи добросусідства.
13. Право оренди земельної ділянки.
14. Концесія.
15. Механізм вирішення земельних спорів.
16. Органи, що вирішують земельні спори.
17. Поняття, завдання і зміст охорони земель.
18. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель й відтворення родючості ґрунтів.
19. Правове регулювання використання і охорони земель.
20. Державний контроль за використанням і охороною земель та порядок його здійснення.
21. Загальна характеристика поняття межі.
22. Використання і охорона сільськогосподарських угідь.
23. Мета, завдання і зміст землеустрою.
24. Державна експертиза.
25. Грошова оцінка земельних ділянок, її види.
26. Моніторинг земель.
27. Види і завдання моніторингу земель.
28. Державний земельний кадастр і його складові.
29. Недійсність угод щодо земельних ділянок.
30. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет і об'єкт земельного права.
2. Суб'єкти і об'єкти земельних відносин.

3. Регулювання земельних відносин.
4. Земельне законодавство: завдання і принципи.
5. Повноваження органів законодавчої, виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у галузі земельних відносин.
6. Склад і категорії земель. Віднесення земель до певної категорії.
7. Зміна цільового призначення земель.
8. Землі сільськогосподарського призначення.
9. Землі житлової і громадської забудови.
10. Землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
11. Право власності на землю.
12. Право спільної власності на землю. Право спільної сумісної власності на землю.
13. Право власності на землю громадян.
14. Право комунальної власності на землю.
15. Право власності на землю територіальних громад.
16. Право власності на землю держави.
17. Право власності на землю іноземних громадян і осіб без громадянства.
18. Право власності на землю юридичних осіб.
19. Право земельного сервітуту. Види земельних сервітутів.
20. Порядок встановлення і дія земельних сервітутів.
21. Заборона розпорядження земельним сервітутом.
22. Права власника земельної ділянки, щодо якої встановлено земельний сервітут.
23. Припинення дії земельного сервітуту.
24. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.
25. Право постійного користування земельною ділянкою.
26. Право оренди земельної ділянки.
27. Концесія. Види господарської діяльності, для яких можуть надаватися земельні ділянки в концесію.

28. Право концесіонера на земельну ділянку.
29. Права і обов'язки землекористувачів.
30. Органи, що вирішують земельні спори.
31. Порядок розгляду земельних спорів органами місцевого самоврядування і органами виконавчої влади з питань земельних ресурсів.
32. Права сторін при розгляді земельних спорів.
33. Поняття, завдання і зміст охорони земель.
34. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель і відтворення родючості ґрунтів.
35. Рекультивація порушених земель.
36. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами.
37. Використання забруднених небезпечними речовинами земельних ділянок.
38. Нормативи гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах.
39. Поняття і склад техногенно забруднених земель.
40. Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель.
41. Державний контроль за використанням та охороною земель і порядок його здійснення.
42. Самоврядний та громадський контроль за використанням і охороною земель.
43. Загальна характеристика поняття межі. Межа району, села, селища, міста, району в місті.
44. Органи, які приймають рішення про встановлення і зміну меж адміністративно-територіальних утворень.
45. Порядок встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень.

46. Форма і порядок видачі державного акта України на межі адміністративно-територіального утворення.
47. Загальнодержавні та регіональні програми використання й охорони земель.
48. Природно-сільськогосподарське районування земель.
49. Використання і охорона сільськогосподарських угідь.
50. Мета, завдання і зміст землеустрою.
51. Організація і порядок здійснення землеустрою.
52. Розгляд і затвердження землевпорядної документації.
53. Державна експертиза.
54. Види і завдання моніторингу земель.
55. Державний земельний кадастр і його складові.
56. Призначення і завдання державного земельного кадастру.
57. Грошова оцінка земельних ділянок, її види.
58. Державний реєстр земель.
59. Недійсність угод щодо земельних ділянок.
60. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
3. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради України.
5. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
6. Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99.
7. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
8. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
9. Кодекс Торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995, № 47, 48, 49, 50, 51, 52. – Ст. 349.
10. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38–39. – Ст. 288.
11. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.
12. Житловий кодекс Української РСР // Відомості Верховної Ради України. – 1983. – № 28. – Ст. 573.
13. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37–38. – Ст. 189.
14. Повітряний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 274.

15. Закон України “Про особисте селянське господарство” від 15.05.03 № 742 // www.rada.com.ua
16. Закон України “Про фермерське господарство” від 19.06.03 № 973 // www.rada.com.ua
17. Закон України “Про землеустрій” від 22.05.03 № 858 // www.rada.com.ua
18. Закон України “Про охорону земель” від 19.06.03 № 962 // www.rada.com.ua
19. Закон України “Про оренду землі” від 06.10.98 № 161, зі змін. від 26.12.02 // www.rada.com.ua
20. Закон України “Про плату за землю” від 03.07.92 № 2535, зі змін. від 19.06.03 // www.rada.com.ua
21. Закон України “Про відходи” від 05.03.98 № 187, зі змін. від 07.03.02 // www.rada.com.ua
22. Закон України “Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства” від 09.04.99 № 587, зі змін. від 21.12.2000 // www.rada.com.ua
23. Закон України “Про власність” від 07.02.91 № 697, зі змін. від 15.05.03 р. // www.rada.com.ua
24. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 19.06.03 № 968 // www.rada.com.ua
25. Закон України “Про рослинний світ” від 09.04.99 № 591 // www.rada.com.ua
26. Закон України “Про основи містобудування” від 16.11.92 № 2780, зі змін. від 08.02.01 // www.rada.com.ua
27. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25.06.91 № 1264, зі змін. від 11.07.03 // www.rada.com.ua
28. Закон України “Про колективне сільськогосподарське підприємство” від 14.02.92 № 2114, зі змін. від 15.05.03 // www.rada.com.ua
29. Закон України “Про бджільництво” від 22.02.2000 № 1492 // www.rada.com.ua

30. Закон України “Про тваринний світ” від 13.12.01 № 2894 // www.rada.com.ua
31. Закон України “Про концесії” від 16.07.99 № 997, зі змін. від 15.05.03 // www.rada.com.ua
32. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12.07.01 № 2658 // www.rada.com.ua
33. Закон України “Про виключну (морську) економічну зону України” від 19.05.95 № 162, зі змін. та доп. від 03.04.03 // www.rada.com.ua
34. Закон України “Про планування і забудову територій” від 20.04.2000 № 1699 // www.rada.com.ua
35. Закон України “Про заставу” від 05.06.03 № 898, чинний з 01.01.04 // www.rada.com.ua
36. Закон України “Про іпотеку” від 05.06.03 № 898, чинний з 01.01.04 // www.rada.com.ua
37. Закон України “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати” від 19.06.03 № 979, чинний з 01.01.04 // www.rada.com.ua
38. Закон України “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” від 19.06.03 № 978, чинний з 01.01.04 // www.rada.com.ua
39. Закон України “Про архітектурну діяльність” від 20.05.99 № 687 // www.rada.com.ua
40. Закон України “Про відповідальність підприємств, їх об’єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування” від 14.10.94 № 208, зі змін. та доп. від 15.05.03 // www.rada.com.ua
41. Закон України “Про охорону культурної спадщини” від 08.06.2000 № 1805, зі змін. та доп. від 10.01.02 // www.rada.com.ua
42. Закон України “Про мисливське господарство та полювання” від 22.02.2000 № 1478, зі змін. і доп. від 11.07.03 // www.rada.com.ua

43. Про положення про Державний комітет України по земельних ресурсах: Указ Президента України від 14.08.2000 № 970 // www.rada.com.ua
44. Про заходи щодо створення єдиної системи державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру: Указ Президента України від 17.02.03 № 134 р // www.rada.com.ua
45. Положення про Державний комітет України по земельних ресурсах: Указ Президента України від 14.08.2000 № 970 // www.rada.com.ua
46. Про затвердження спільних заходів щодо здійснення реєстрації прав на нерухоме майно: Наказ Міністерства юстиції України, Державного комітету України по земельних ресурсах, Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 26.02.03 № 15/5/44/39 р. // www.rada.com.ua
47. Про створення єдиної системи державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру та удосконалення структури державного підприємства “Центр державного земельного кадастру при Державному комітеті України по земельних ресурсах”: Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах від 23.05.03 № 135 // www.rada.com.ua

Додаткова

48. Андрейцев В. І. Земельне право і законодавство суверенної України: Актуальні проблеми практичної теорії. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2010. – 445 с.
49. Беліков О. Договір користування чужою земельною ділянкою для забудови // Юридичний журнал. – 2009. – № 7–8. – С. 65–67.
50. Воєводін В. Земельні аукціони вдарять по корупції // Урядовий кур'єр, 2008. – 8 квіт. – С. 11.
51. Возняк Р. П. Земельно-правовий процес: навч. посібник / Р. П. Возняк, М. Г. Ступень, І. М. Падляк. – 2-ге вид., стереотип. – Л.: Новий Світ-2000, 2009. – 224 с.

52. Грабовець Н. Поняття державного земельного кадастру // Юридична Україна. – 2008. – № 10. – С. 69–71.
53. Гребенюк М. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення: проблеми, перспективи, зарубіжний досвід // Право України. – 2010. – № 9. – С. 41–45.
54. Гриненко Т. В. Право власності на землю гарантується Конституцією // Український Південь. – 2010. – № 15. – С. 8.
55. Гринько С. В. Правові аспекти реєстрації прав на землю: монографія. – К.: ВПЦ Київський ун-т, 2011. – 172 с.
56. Даниленко А. С. Актуальні проблеми та перспективи розвитку земельних відносин / А. С. Даниленко, І. П. Манько / Економіка та держава, 2010. – № 1. – С. 12–15.
57. Долинська М. Договори щодо розпорядження земельними ділянками // Юридичний журнал. – 2009. – № 11. – С. 29–37.
58. Єрмоленко В. До питання нормативного визначення поняття "земельні відносини" // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 8. – С. 70–71.
59. Заєць О. І. Правові аспекти земельної реформи в Україні: монографія. – К.: ВПЦ Київський ун-т, 2010. – 185 с.
60. Законодавство України про землю / упоряд.: О. М. Роїна. – 7-е вид., перероб. і допов. – К.: КНТ, 2011. – 552 с.
61. Зейкан Я. Земельные схемы – как на практике // Юридическая практика. – 2012. – № 23. – С. 14–15.
62. Земельне право України: підручник / М. В. Шульга (кер. авт. кол.), Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.; за ред. М. В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 368 с.
63. Земельне право України: практикум / В. І. Курило, І. М. Миронець, А. В. Харламович та ін. – К.: Магістр-XXI сторіччя, 2009. – 144 с.
64. Земельне право: підручник / Ред. О. О. Погрібний, І. І. Каракаш. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Істина, 2009. – 600 с.

65. Земельні відносини в Україні / О. М. Роїна. – 3-тє вид., змінєне та допов. – К.: КНТ, 2010. – 212 с.
66. Земельні ділянки: правові та облікові рішення. – Вип. 6: червень. – 2008. – 242 с.
67. Клочай Н. Залишення без розгляду клопотання про продаж земельної ділянки органом місцевого самоврядування // Юридичний журнал. – 2012. – № 2. – С. 123–124.
68. Ключ В. Право на землю: ілюзії та реалії // Голос України. – 2012. – 3 жовт. – С. 11.
69. Ковальський Д. Проблеми позасудового вирішення земельних спорів // Юридичний вісник України. – 2009. – № 27. – С. 12.
70. Ковальчук Т. Проблеми ефективності правового забезпечення приватизації земель в Україні // Юридична Україна. – 2009. – № 2. – С. 63–68.
71. Когут Н. Правове забезпечення приватизації земель лісогосподарського призначення та водного фонду України // Юридична Україна. – 2010. – № 8. – С. 64–70.
72. Корнєєв Ю. В. Земельне право: навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2009. – 240 с.
73. Косарева А. Правове регулювання права власності на земельну ділянку // Юридичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 41–42.
74. Кулинич П. Предмет земельного права України // Право України. – 2008. – № 9. – С. 81–87.
75. Курило В. І. Основи земельного права України: навч. посіб. / за заг. ред. В. З. Янчука. – К.: Магістр-XXI сторіччя, 2012. – 160 с.
76. Махінова А. Правове регулювання земельного сервітуту: колізії та прогалини, які існують у земельному та цивільному кодексі України // Юридичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 43–45.
77. Мачуська І. Б. Земельне право: навч. посіб. – К.:КНЕУ, 2012. – 280 с.
78. Настєчко К. Оформлення прав на земельні ділянки у контексті запровадження дозвільної системи у сфері господарської діяльності /

- К. Настечко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 6. – С. 31–34.
79. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / за ред. В. М. Кравчука. – К.: Істина, 2009. – 632 с.
80. Нормативно-правові акти землекористування: довідник / уклад. А. В. Бодюк, М. К. Ковальчук, О. О. Петриченко. – К.: Академвидав, 2009. – 320 с.
81. Оверковська Т. Правова охорона земель в Україні: поняття та юридичні ознаки // Юридична Україна. – 2009. – № 12. – С. 67–71.
82. Овсий Д. Земля в паевом фонде кооператива вне действия "земельного моратория"? // Юридическая практика. – 2008. – № 10. – С. 1, 14–15.
83. Перець В. І. Спори земельні та долі людські // Персонал-Плюс. – 2008. – № 12. – С. 4.
84. Петлюк Ю. Особливості використання земель оздоровчого призначення / Ю. Петлюк // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 5. – С. 94–97.
85. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства: Закон України // Голос України. – 2008. – 7 трав. – С. 7.
86. Про затвердження Положення про Державне агенство земельних ресурсів України: Постанова Кабміну України від 4 квіт. 2007 р. № 614 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 26. – С. 37–42.
87. Про затвердження Порядку надання у 2008 році спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2008 р. №273 // Урядовий кур'єр. – 2008. – 11 квіт. – С. 19–21.
88. Рябець К. Проблеми адміністративно-правового регулювання у формуванні ринку землі // Адвокатура. – 2010. – № 6. – С. 7.
89. Семчик В. Земля під охороною закону // Право України. – 2008. – № 11. – С. 57–63.

90. Сидор В. Співвідношення правового режиму земельної ділянки та розташованого на ній нерухомого майна // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 1. – С. 54–56.
91. Скляр М. Про поняття "правовий режим земель рекреаційного призначення" // Юридична Україна. – 2008. – № 8. – С. 71–75.
92. Теньков С. Актуальні питання судового розгляду земельних спорів // Вісник господарського судочинства. – 2009. – № 6. – С. 148–153.
93. Швець В. Верховна Рада України як суб'єкт земельних правовідносин // Право України. – 2008. – № 10. – С. 114–119.
94. Швець В. Органи державної влади як суб'єкти земельних відносин у договорах купівлі-продажу земельних ділянок державної власності // Юридична Україна. – 2008. – № 10. – С. 75–82.
95. Шиян О. А. Деякі актуальні питання права на земельну частку (пай) // Вісник господарського судочинства. – 2010. – № 5. – С. 150–155.
96. Шустик О. Рецепти проти земельних махінацій // Юридичний вісник України. – 2008. – № 15. – С. 5.
97. Щитович М. Земельний мораторій – погляд фахівця // Голос України. – 2008. – 9 січ. – С. 6.
98. Яніцький В. Співвідношення процесуальних норм земельного права з адміністративним, цивільним та кримінальним правом // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 2. – С. 103–105.
99. Аграрное, земельное и экологическое право Украины: учеб. пособие / под ред. А. А. Погребного, А. А. Каракаша. – Харьков: Истина, 2012.
100. Андрейцев В. И. Земельная реформа: Приватизация. Экология. Право. – К., 2011.
101. Бусуйок Д. Види обмежень прав на землю // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 7. – С. 167–170.
102. Бусуйок Д. Правові засади імплементації понять "емфітевзис" та "суперфіцій" у земельне право України: сучасний стан та перспективи розвитку // Право України. – 2009. – № 8. – С. 102–104.

103. Вересоцкий Н. Легализация "иностранной" земли // Юридическая практика. – 2009. – № 23. – С. 17.
104. Гавриш Н. С. Грунти як об'єкт правової охорони // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юридична. – Львів, 2010. – Вип. 35. – С. 346–349.
105. Екологічне право України. Особлива частина: підручник / за ред. В. І. Андрейцева. – К., 2011.
106. Ерофеев Б. В. Земельное право России: учебник. – М., 2011.
107. Захаров С. Право власності на землю територіальних громад // Юридичний вісник України. – 2009. – № 7. – С. 8.
108. Земельне право: підручник / за ред. В. І. Семчика, П. Ф. Кулініча. – К., 2010.
109. Земельный кодекс Украины. Комментарий / под ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. – Харьков, 2009.
110. Иконническая И. А. Земельное право Российской Федерации: учебник. – М., 2001.
111. Крассов О. И. Земельное право: учебник. – М., 2010.
112. Кудрявцев А. Деякі питання здійснення державного контролю у сфері управління використанням та охорони земельних ресурсів України // Юридична Україна. – 2010. – № 4. – С. 60–64.
113. Кулинич П. Права на земельний та майновий паї не є корпоративними правами // Юридичний вісник України. – 2011. – № 40. – С. 8–9.
114. Справи, пов'язані із застосуванням земельного законодавства // Адвокатура. – 2012. – № 6. – С. 8–9.
115. Титова Н. І. Новий Земельний кодекс України: позитивні та негативні аспекти // Право України. – 2011. – № 1. – С. 74.
116. Шеремет А. П. Земельне право України: навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2011. – 632 с.
117. Шуляк Н. Самовільне зайняття земельної ділянки: останні зміни відповідальності // Юридичний журнал. – 2008. – № 2. – С. 36–44.

118. Шуляк Н. Самовільне зайняття земельної ділянки: останні зміни відповідальності // Юридичний журнал. – 2008. – № 12. – С. 19–27.
119. Яніцький В. Земельна правоздатність громадян // Право України. – 2009. – № 11. – С. 98–101.
120. Аграрне право: підручник / ред. В. П. Жушман, А. М. Статівка. – Х.: Право, 2010. – 296 с.
121. Земельне право: підручник / за ред. М. В. Шульги. – Х.: Право, 2013. – 520 с.
122. Земельне право України: навч. посіб. / упоряд. І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. – К.: ЦУЛ, 2013. – 238 с.
123. Авер'янова Є. Яким має бути цільове призначення землі під АЗС // Все про бухгалтерський облік. – К., 2014. – № 27. – С. 24.
124. Багрій І. Самоврядний контроль за використанням та охороною земель в Україні / І. Багрій // Юридичний журнал. – К., 2010. – № 8.
125. Бурлака Р. Про зміну цільового призначення земельної ділянки / Р. Бурлака // Праця і зарплата. – К., 2012. – № 27. – С. 22.
126. Буртовой А. Новые реалии земельных отношений / А. Буртовой, Н. Гайдай // Юридическая практика. – К.: ЗАО "Юридическая практика", 2011. – № 33. – С. 20.
127. Буртовой А. Приземленный вопрос / А. Буртовой, Н. Гайдай / Юридическая практика. – К.: ЗАО "Юридическая практика", 2012. – № 43. – С. 1, 16–17.
128. Бусуйок Д. Види моніторингу земель / Д. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 9. – С. 59–62.
129. Бусуйок Д. Вплив земельної реформи на розвиток державного управління в галузі використання й охорони земель України наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. / Д. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 5. – С. 69–72.
130. Бусуйок Д. Державне управління у сфері раціонального використання й охорони земель: межі регулювання земельного та адміністративного

- права / Д. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 95–97.
131. Бусуйок Д. Законодавче та правове регулювання моніторингу земель в Україні / Д. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 8. – С. 56–59.
132. Бусуйок Д. Поняття державного земельного кадастру / Д. Бусуйок // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 11. – С. 78–80.
133. Бусуйок Д. Шляхи удосконалення законодавчого регулювання грошової оцінки земельних ділянок / Д. Бусуйок // Право України. – 2010. – № 3. – С. 166–173.
134. Бусуйок Д. В. Правове регулювання процедури здійснення державного управління у сфері використання і охорони земель / Д. В. Бусуйок // Часопис Київського ун-ту права. – К.: Київський ун-т права НАН України, 2010. – № 3. – С. 210–214.
135. Бусуйок Д. В. Принципи правового регулювання здійснення державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень / Д. В. Бусуйок // Часопис Київського ун-ту права. – К.: Київський ун-т права НАН України, 2010. – № 4. – С. 233–236.
136. Бычков Я. Насильно собственником земли не будешь // Юридическая практика, 2005. – № 34. – С. 9.
137. Василенко В. Нежитлове приміщення в багатоквартирному будинку і плата за землю / В. Василенко // Баланс. – 2011. – № 40. – С. 24–25.
138. Величко А. Господарське використання радіаційно забруднених земель / А. Величко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 4. – С. 61–63.
139. Земельне право: підручник / за ред. М. В. Шульги. – Х.: Право, 2014. – 520 с.